

našu zemlju, zapravo doživjela “degeneraciju istinskih mitova u političke pseudomitove”. Takvi politički pseudomitovi, kako bi to rekao autor “Prologomene” u Ramljakovoj knjizi, katolički teolog i filozof fra Mile Babić, “su umjetni proizvod određenih ljudi, određene grupe, stranke ili naroda koji žele uvećati svoju moć. Te ljude, koji umjetno proizvode političke pseudomitove i koji te mitove žele realizirati u konkretnoj povijesti, nazivamo mitomanima. Kada ta mitomanija emocionalno zahvati i sjedini široke narodne slojeve, tada ona postaje

realna historijska snaga koja djeluje posve iracionalno, koja u patološkoj euforiji ubija konkretne i žive ljude”. Kakve i kolike razorne efekte je patološka euforija u proteklom periodu na prostorima Bosne i Hercegovine, te njenim narodima i građanima učinila, u značajnom opsegu pokazuje Ramljakova knjiga, ali i načine i mogućnosti suprotstavljanja njenom pogubnom djelovanju.

Ahmed Kico

Hasan Nuhanović
“Pod zastavom UN-a
(međunarodna zajednica i zločini
u Srebrenici)”

Knjiga Hasana Nuhanovića “Pod zastavom UN-a (međunarodna zajednica i zločini u Srebrenici)” objavljena je u BZK “Preporod” 2005. godine, a ovih je dana održan njena promocija u Bošnjačkom institutu Fondacija Adila Zulfikarpašića. Autor ove knjige je Hasan Nuhanović, jedan od onih bosanskih muslimana koji su preživjeli zločin genocida u Zaštićenoj zoni Srebrenica. On je bio lokalni uposlenik u službi UNPROFOR-a kome su bosanski Srbi ubili oca, majku i mlađeg brata. Prije nego što su ovo učini bosanski Srbi, Hasan je zahtijevao od komandanta Holandskog bataljona da mu dozvoli da njegova porodica uđe u krug Potočara

i da tako budu spašeni od smrti. Komandant bataljona nije uslišio Hasanov zahtjev i predao je njegove roditelje i brata Srbima, koji su ih nakon toga ubili. Zbog toga je Hasan ovu knjigu, kako stoji u njenom proćelju, posvetio ocu, majci, bratu i svim drugim žrtvama genocida u Srebrenici.

Kada sam pročitao ovu knjigu, spremajući se da budem jedan od njenih promotora, bio sam neizmerno tužan i nesretan. Tužan sam bio zbog toga što su pored Hasanovih roditelja i brata ubijene hiljade i hiljade nevinih muslimana. Nesretan sam bio što su se 60 godina nakon Aušvica pojavili novi nacisti u liku vojnika holandskog bataljona i drugih oružanih snaga UN-a. Pita sam se, i to još činim; zar je poslije Dnevnika Ane Frank bila potrebna i knjiga kakvu je napisao Hasan Nuhanović. Odakle u vojnicima holandskog

bataljona i ostalim dužnosnicima UN-a tolika mržnja ili ravnodušnost prema bosanskim muslimanima. Ovo tim prije ako se zna da u povijesti Bosne i Hercegovine nikada niti jedan musliman nije bio terorista niti osvetnik. Da li je u pitanju neznanje holandskih vojnika o tome ko su bosanski muslimani ili je uistinu mržnja kršćanstva protiv islama kulminirala u Zaštićenoj enklavi UN-a, gdje su, kao što su u Aušvicu u logoru bili Židovi, a okolo nacisti, u enklavi bili sve muslimani, a okolo kršćani i jedan Japanac. To je ono što me je učinilo pesimistom.

Kada se pročita ova knjiga Hasana Nuhanovića, dobije se utisak kao da se pročitalo u isto vrijeme više knjiga o stradanju jednog naroda koji je bio pod zaštitom UN-a. Nuhanović je svjedok koji je svojim očima vidio, svojim ušima čuo i na svojoj koži osjetio kako besprijeekorno funkcionise fašističko-srpski i barbarsko-holandski savez koji uništava i satire sve pred sobom što nije srpsko. Ono što najteže pogađa civilizovanog čovjeka jeste saznanje da se sve to radi pod zastavom UN-a i holandske države.

Ovaj tekst je, ustvari, historija poraza UN-a kada su u pitanju muslimani i njihova zaštita. Istina, oni jesu drugačiji od Srba i drugih kršćana po vjeri i, kako to Richard Rorty tvrdi, samo su njihovi i židovski mladići bili obrezani, što je bilo dovoljno da ih natjerate da svuku hlače da ih prepoznate i ubijete. Tako su u Srebrenici UN učestvovali u ubistvu jedne ljudske vrste koja je, iako mala civilizacija, dala značajan doprinos.

Hasan Nuhanović ništa ne izmišlja. On navodi fakte i vodi čitaoca kroz historiju enklave u kojoj Prvi, Drugi i Treći holandski bataljon nastavljaju ono što su drugi počeli prije njih. Njima autor suprotstavlja čestitost kanadskog komandanta bataljona koji nakon Oluje u Hrvatskoj i po cijenu vlastitog života sklanja srpske civile u zaštićeni kamp i tako ih spašava smrti. U Potočarima komandanti holandskih bataljona od najnižeg nivoa komandovanja pa do najviših nivoa u NATO-paktu su hijerarhijski povezani i sve su to imena i prezimena koja Hasan u knjizi navodi. Hijerarhija veoma uspješno funkcionise i od prvog vojnika pa do posljednjeg oficira u NATO-paktu, koji je Holanđanin. Unaprijed se zna šta ko treba da radi da bi se ubilo i protjeralo što više muslimana. Holandski vojnici su najveći poraz evropske civilizacije. Oni slave ubistvo muslimana i primaju poklone od zločinaca pitajući generala Mladića, kada im daje poklone na rastanku, da li ima poklona i za njihove žene. Tužna je to priča vojnika koje školuje Evropa i prihvata u svoj sastav NATO pakt.

Hasanu je kao autoru sve jasno. Zato on metodološki ide utabanom stazom, prati događaje od samog početka do kraja. Iako skrhan do bola zbog gubitka najbližih, on nijednog momenta ne odustaje od istine koju faktografski bilježi. Saraduje sa nevladinim organizacijama u BiH i inozemstvu, odlazi u holandski parlament, svjedoči u Hagu i svugdje gdje se pojavljuje govori istinu. Ponekad on i komentariše određene

dogadaje i pita se zašto svijet nije htio da pomogne njegovom maloljetnom bratu i mnogim bespomoćnim civilima u Srebrenici. Božijim čudom Hasan je ostao živ. To ga je motivisalo da traga za istinom. Na tom putu naišao je na brojne prijatelje, ali i ravnodušne ljude kao što su Holanđani i zvaničnici UN-a. Ima podataka da su Holanđani skloni zločinu i da su u II. svjetskom ratu prijavljivali nedužne Židove Nijemcima. U Srebrenici oni su išli i dalje od toga. Nisu dali da u krug Potočara uđu Bošnjaci. To je prostor na koji je moglo da stane oko 40.000 ljudi i da se tako zaštiti od zločinaca. Prostor je bio ograđen jer je unutar njega bila fabrika akumulatora i nije ga uopće trebalo vojno braniti. Taj prostor su Holanđani, vjerovatno uz prešutno priznanje UNPROFOR-a i UN-a, predali Srbima i od tog lijepog i pitomog mjesta nastalo je mezarje Potočari u koje je dosad sahranjeno više hiljada identifikovanih muslimana.

Šta reći poslije ove knjige? Poruka je da je treba pročitati, da je treba dati drugima da je čitaju, jer istina, ma koliko bolna bila, može da pomogne i žrtvi i zločincu. Poslije ove knjige zločinac mora da shvati, ako i ne bude osuđen od domaćeg i međunarodnog suda, da mora da prođe kroz put pročišćenja. Holandska vlada je dio svoje krivnje izrazila kroz ostavku. Mnogi holandski

vojnici poslije Srebrenice nose traume, odali su se alkoholu i drogi. Bošnjaci su u najvećem broju u masovnim grobnicama, a oni preživjeli najvećim dijelom su u trećim zemljama svijeta i rijetki povratnici žive sa zločincima. Takva je sudbina muslimana Srebrenice, kao i svih muslimana u BiH, jer oni nemaju druge zemlje osim ove u koju su otišli zajedno sa svojim snovima o vladavini ljudskih prava. Ova knjiga je potresna historija koju je jedan umni čovjek kakav je Hasan Nuhanović zabilježio. Štampana na 490 stranica formata A4 kompjuterske tehnike, pisana laganim stilom i korektnim jezikom, predstavlja izazovno štivo, koje je namijenjeno akademskoj, ali i široj javnosti. Diplomate, studenti, univerzitetski profesori i svi oni koji se bave međunarodnim pravom i međunarodnom politikom u tom tekstu pronaći će ono što ih interesuje. Šira javnost će u ovoj knjizi sahraniti iluzije o pomoći žrtvi koja nije u stanju sama da se odbrani. Kratko rečeno, UN pali su na ispitu Srebrenice i samo je problem da se utvrdi da li su to učinili zbog toga što su žrtve bili muslimani ili što su Srbi bili zaista toliko jaki da ih ni UN nisu mogli spriječiti da počine planetarni zločin.

Hasan Balić